

ВЕСТНИК ЗА НАРОДНАТА СЪДБА

доц. д-р Тодор Георгиев
Бургаски свободен университет

A NEWSPAPER FOR THE PEOPLE'S DESTINY

Assoc. Prof. Dr. Todor Georgiev
Burgas Free University

РЕЗЮМЕ: В статията се предлага критически анализ на съдържанието на блягоевградския вестник „Струма“. Търсени са два типа характеристики – общи, презентативни за цялата регионална преса у нас, и физиономични, присъщи само на вестник „Струма“. Начинът, по който се разказват новинарските истории, както и симбиозата на криминалния и политическия дискурс в най-голяма степен оформят специфичния образ на вестника. Правят се изводи, че при изображение на картината на света и на злото в обществото вестникът е възприел народната гледна точка, а посланията му предимно възпроизвеждат масовите стереотипи.

Ключови думи: *контент-анализ, новинарска история, драматизиране на факта, симбиоза на криминалното и политическото, стереотипно отразяване и конструиране на картината на света...*

ABSTRACTS: The article offers a critical analysis of the contents of “Struma” newspaper of the town of Blagoevgrad. Two types of characteristics have been sought – general, representative for the entire regional press in our country, and physiognomic, inherent only to “Struma” newspaper. The way of telling the news story, as well as the symbiosis between the criminal and political discourse, form to the biggest extent the specific image of the newspaper. Conclusions are drawn that upon presenting the picture of the world and the evil in society, the newspaper has adopted the popular point of view and its slogans mainly reproduce the mass stereotypes.

Key words: *content analysis, news story, symbiosis of criminal and political, stereotype reflection and structuring of the world picture ...*

Опитът да се представи образът на един регионален вестник може да се схваща като част от усилието да се изгради научна представа за нашата регионална преса, евентуално да се провокира дебат за нейното състояние и перспектива. При наличие на дефицит на конкретно знание за регионалната преса за нея се разсъждава по аналогия с националната и в руслото на общия процес на формирането на медиите през последните двадесет години: „Трябва да се примирим с факта, че нашата преса е в процес на изграждане, на откриване на същността си, на утвърждаване на своята, адекватна на ролята ѝ в демократичното общество, форма.”(1) Проточният се процес на обществено утвърждаване на местните медии се оказва зависим от комплекс фактори, но като че ли най-първично е детерминиран от адаптацията към

пазара, от установяването на работещи формули на финансиране, осигуряващи просперитет на регионалните издания. Местната преса е по-малко повлияна от тенденциите към унификация, които се забелязват в национален и глобален мащаб, защото е по-инертна и черпи физиономичност от локалните специфики. Като цяло нашите регионални всекидневници се вписват в широката категория на хибридните таблоиди, които съчетават качества на сериозната и таблойдната преса. За публичния терен на повечето от тях е валидно определението на О. Спасов: „Хибридната популярна преса в България е разположена между интересите на властовия блок и интересите на хората. Тя черпи ресурс едновременно от тези за източника... Същевременно често в дискурсивния терен на хибридната преса нахлуват елементи, характерни за типичния таблоид.” (2)

Всекидневникът на Югозападна България „Струма” излиза на 16 страници, половината от тях в пълноцветен печат, 6 пъти в седмицата (с един съботно-неделен брой)). Според собствена информация тиражът му е 15 000. Като дял и тежест в общата структура на вестника местната информация доминира особено ако се вземе в предвид, че освен в основната репортажна рубрика, от локален характер е информацията в постоянните рубрики за спорт и за светски събития. Относително голямото пространство за местна информация е съизмерно на целта да се покрие обширен ареал от три области – Благоевградска, Кюстендилска и отчасти Пернишка. Местните новини, репортажи и кореспонденции са разположени, освен на първата, на следващите три или четири страници под шапка „Репортер”. В страниците за прагматична информация превес също имат материалите с регионален характер. Така в „Струма” се отличава с яркия си местен облик, който се постига благодарение на добре организирана и професионално изградена кореспондентска мрежа. Вестникът съумява да реагира на динамиката в големия регион, кореспонденциите показват познание на обстановката, хората и живота в местните общности. Поради етнически и културно-исторически специфики, поради географско разположение и природни дадености регионът е важен и интересен в национален мащаб. Редовно по някои теми вестникът съумява да произвежда новини, които влизат в национален оборот.

В разположението на разделите вестникът се придържа към обичайната за регионалните издания схема от локалното към националното и глобалното, от сериозното към развлекателното. Тематичните посоки са прокарани в два вида рубрики – постоянните „Репортер”, „Страната”, „Светът”, „Новините”, „Калейдоскоп”, „Спорт”, „Реклами”, „Разни хора”, и нерегулярни, отнасящи се до обширното поле на забавата, приятните усещания и всекидневните нужди, грижи и удобства („Най-важното е здравето”, „Наши по света”, „Читател”, „Блясък”, „Очи в очи”, „Уикенд”, „Домашен салон” и др.) Има и трета група страници - единични или ситуативни, оформени като рубрични с логото на вестника, макар че заглавията фактически представляват надслов на конкретната тема, която се представя в един или няколко материала.

Концепцията, върху която се градят характерът и функцията на вестника, е информационно-развлекателна. Постигнат е баланс между социално релевантна и забавна информация – количествен, на основата на съдържателни пропорции, и

качествен, като подход към темите. Подобно на повечето популярни издания вестникът търси симбиоза между информация и развлечение и я отстоява най-вече със специалния начин на поднасяне на новините – драматичен разказ в дълги заглавия и поредици от репортажни снимки. Развлекателното начало се опира на фабулиране, интрига и зрелищност, на разнообразие и изобретателност в подбора и поднасянето на материала.

Като вестник с ясно дефинирано осведомяващо предназначение в „Струма“ не предвижда специални коментарни рубрики, не личат амбиции да се генерират идеи, да се правят социални анализи или да се произвеждат собствени редакционни позиции. Разследванията, доколкото по-детайлното проучване на обстоятелствата и търсенето на разнопосочни мнения по злободневни теми може да се назове разследване, са малко, предимно екипни и не излизат от общата информационна рамка. Прието е правилото оценките и мненията да съпътстват контекста на описаните събития и да принадлежат на участниците и пряко засегнатите. Това не означава, че липсва каквото и да е отношение от страна на вестника към теми и личности, че журналистическата интенция е изцяло отстранена или нарочно неутрализирана и замаскирана. Авторски темперамент и гражданска чувствителност се прокарват индиректно – работят механизми на селекцията и монтажа, на контекста и бекграунда, на езиковата артикулация. Предпозиции и морална ангажираност се усещат особено по постоянни теми и типични сюжети, по които има популярно обществено мнение. Вестникът по-често огласява и тиражира народното мнение, отколкото се стреми към оригинална и рационално формирана гледна точка, не търси свое призвание в преодоляването на стереотипите, обича да се вслушва в онова, което „хората говорят“. В този смисъл вестник „Струма“ се е вратнал в самобитната психика на хората от Пиринския край и Югозапада, усвоил е техния поглед и душевност, държи на близостта до читателя. Безпокойният и витален нрав на хората от Пиринска Македония хвърля своите отражения върху емоционално-оценъчния тонус на вестника.

Съдържателният преглед на база водещо заглавие за период от три месеца (във всеки брой се изнася едно голямо заглавие) показва следната тематична картина (градация на честотата по низходящ ред): 1. Противообществени прояви, действия на правозащитни органи (злоупотреби, измами, кражби, насилие, наркотици, проституция), 19; Политика, кадрови решения, 15; Социални проблеми (трудови права, здравеопазване, обществен бит, образование), 13; Произшествия, нещастни случаи, 12; Бизнес, 9; Забавления и спорт, 6; Постижения, 3. При общо 201 заглавия на първа страница за един месец (средно по 8 на брой) най-много – 54 (повече от една четвърт) се отнасят до политика и кадрови решения, 43 – за криминални случаи, (приблизително една пета), 30 – за произшествия и злополуки, 28 – за бизнес, 19 – за социални проблеми, 18 – за забавления, спорт, куриози и 9 – за ярки постижения на хора от региона.

Обзорът на съдържанието на страниците „Репортаж“ за една седмица (1 - 7 октомври 2007 г., 6 броя) ориентира към съотношение 4:1 или дори 5:1 на местните спрямо външните новини. Тъй като седмицата е начало на предизборна кампания

за местни органи, съотношенията между четирите най-застъпени тематични направления сочат известен превес на политиката пред противообществените прояви и действията на органите на реда и правораздаването; делът на политическите новини, включително за отрицателни явления в изборите, достига 41%, като равнището на застъпеност на престъпността, социалните проблеми и произшествията се движи в същите параметри (съответно приблизително 20, 14 и 11 процента).

Действителността е представена в преобладаващо отрицателен план, без вестникът да оставя впечатление за преднамерен негативизъм и целенасочено избягване на положителните реалности. Предпочетени са проблемните и драматичните страни на живота – политиката, противообществените прояви, социалните тежнениа, на които допълнително се придава острота и театралност. Преобладаващо критически са внушенията на политическите репортажи и кореспонденциите за политически събития, както и на материалите, информиращи за състоянието на здравеопазването, заетостта, пътно-транспортните произшествия, стопанисването на горите. Това са и продиктуваните от живота злободневни теми на вестника: неадекватна здравна помощ, кадрови дефицит и постоянни реорганизации в болнични заведения, трудови злоупотреки и експлоатация на наемния труд, самоуправство, аферизъм и ширещо се браконьерство в горския сектор, стачни действия. Специално е вниманието към наркоманията и проституцията, най-вече поради обстоятелството, че регионът е трансграничен, известен с нелегалното отглеждане на канабис и с предлагането на евтина женска плът. Мозайката от негативни отрязъци действителност често се запълва от съобщения – фактологични или с елемент на сензация – за измами и кражби, хулигански прояви, катастрофи, произшествия с гибелен край, чиито причини са отчасти социални и опират до неуредици в различни обществени сфери, отчасти са следствие на психически или случайни фактори.

Ако криминалните материали се разглеждат в по-обширната рамка на произшествията, тази тематика ще доминира съдържанието и тона на вестник „Струма” по един доста категоричен начин. Задълбочен анализ на начина, по който се конструира криминалният дискурс, както и на присъщите му социални и социално-психологическите функции прави проф. И. Знеполски: „Така рубриката за произшествия (курсивът е на автора) поема имплицитно една критична функция към администрацията и социалния ред... Тя едновременно подклажда психозата за несигурност и нефункциониращи институции и организира общественото мнение срещу несигурността на всекидневието и неефикасността на институциите. *Рубриката за произшествията* плаши и освобождава страховете.” (3).

Вестникът всекидневно вади на показ безобразията на нашения политически етос, хвърля сатирична светлина върху безскрупулното и измамно зрелище на политиката по места. Според в. „Струма” няколко са особеностите на начина, по който се прави политика у нас: първо, дълбоката преплетеност и срастване между политика и престъпност; второ, участието в политиката е користо разпределение на блага и изгодни длъжности (митничари, гранични полицаи, катаджии, общински чиновници в сектори на частни интереси, магистрати и пр., и пр.); трето, държавната служба е третирана като средство за лично преуспяване и замогване; четвърто,

безпринципните връзки по партийна и роднинска линия са в основата на кадровите решения; партизанщината, роднинството и подкупите съсипват кадровия процес и справедливостта в обществото; пето, зад кулисите на местните власти стоят частни икономически интереси, включително и мощен сенчест бизнес.

На първата, но и на други страници на „Струма” разположението и озаглавяването на материалите придава особена очевидност на симбиозата между политика и престъпност, ясни са указанията за тъмния фон, върху който се разиграват политически раздори и съюзявания, стават прозрачни криминалните профили на много местни политически играчи. Всекидневно вестникът информира за случаи на насилие и внушава усещане за всеобща незащитеност от брутални посегателства. Самото съседство на илюстрирани репортажи за убийства, изнасилвания, побоища, измами, тежки инциденти и скандали натовазва негативно политическата хроника. От друга страна в местната политика господстват цинични методи и порочни нрави, произвол и самоуправство, облагодетелстване по партийна линия. Това са теми, които вестникът поставя с голяма честота, винаги конкретно и персонифицирано. Примерите са изобилни – „Палеж – темата на деня. Бизнес конкуренти вероятните подпалвачи на колата на лидера на СДС в Сандански Ат. Цанев” (2 октомври 2007 г.); „БСП лидерка втора година уредена с пенсия и заплата” (4 октомври); „Отложиха дело с висок обществен интерес. Кметът на Якоруда И. Цикалов се изправи пред Темида като обвиняем за източване на 135 000 лв. от пътната отсечка Трещеник-Нехтеница” (6-7 октомври); „Кандидат за кмет от ДПС тръгва за трети пореден мандат с бухалка в ръце” (18 октомври); „Началникът на отдел „Образование” в Банско Анна Кокарешкова с измама присвои 100 000 лв.(11 октомври); „Поредната далавера на общински съветници. Продадоха 10 пъти по-евтино апетитен имот до минералните извори в парка на Добринище” (23 октомври); „Изправиха пред съда лидера на ВМРД Валери Ненов за нахълтване в тв студио и заплахи срещу журналисти след предаване за съмнителна сделка с гориво за 400 000 лв.” (24 октомври); „9 фамилии от Г. Делчев във война с бащата на депутата и лидер на ДП Ал. Праматарски, заграбил пътя между Гърмен и Сатовча” (27-28 октомври).

Само за един месец (ноември 2008 г.) близо 50 материала разказват за отрицателни явления в общините, за търгове, обществени поръчки и замены, облагодетелстващи чиновници и частни лица, за безпринципни мнозинства и политически чадъри („Съветничката Зоя Пачова разкри: Петричкият бизнесмен В. Парапунов и фирма „Фронттиер” се сдобиха с имоти в парка на Сандански чрез замены” ; „В Кюстендил коментират назначение от квотата на ДПС: Новият заместник-министър на здравеопазването е арестуваният в Дупница с \$18155, 1755 лв. и 50 DM в джоба, колегите му го натопиха: Той е мозъкът на фалшивото алиби на автокрадеца Джинката”; „Градоначалник сбърка община с бащиния. Губернаторът Вл. Димитров: Кметът Н. Кафелов разчиства лични сметки с директорката на детската градина в Юруково, защото отказала да уволни съпругата на предшественика му Исмаил Цикалов”; „Полицаят В. Митов, съпруг на БСП лидерката Емилия Митова, разследван за изнудване и подкупи”; „След 1 месец издирване и 72 часа зад решет-

ките пуснаха на свобода Димитър Шумаров –Чумата – втория бияч на лидера на „Атака” О. Тетимов”.

През изследвания период няколко сюжета са проследени от в. „Струма”, а някои от тях привлякоха вниманието на национални медии: стачката на учителите, отразена в разнообразните прояви на протеста и съгласителството, на политическите и партийните манипулации и разделеното обществено мнение, на живия дух и творчеството на стачниците; кадровата и управленска криза в блягоевградската болница, неблагоприятия и неизправности в оказването на медицинска помощ; тежката пътна обстановка в региона, обстоятелствата и човешките истории около инцидентите с най-много жертви; протестите на лесничите и действията на „горския цар на Пиринско”, началника на Регионалното управление на горите Г. Калабаков, аферизмът на ръководството, сивия сектор в дърводобива и ловното браконьерство, процъфтяването на проституцията и неуредеността на законового преследване за упражняване на най-древната професия; перманентните критични ситуации на религиозно-етническо напрежение в общини като Гърмен и Якоруда, пренебрегването на българския език в някои селища, опасните прецеденти в училища като проповядването на ислямски фундаментализъм в Рибново. Проникването в затворените общности на българите-мохамедани, намирането на достоверни информатори и редовното доставяне на надеждна информация от отдалечени и труднодостъпни селища е сериозно предизвикателство пред професионализма на екипа на вестника. Емблематичен за процеса на мафиотизирането на местната власт, широко коментиран в националното публично пространство е казусът, свързан с дупнишките бизнесмени „братя Галеви” – казус класически по своята същност и същевременно достатъчно многопластов, тъй като нееднозначната видимост на феномена Галеви повдигна завесата пред критичното състояние на българското общество, на публичността и на властта у нас.

На пръв поглед отразяването на изборите за местния вот във в. „Струма” малко се отличава от общата картина и общото правило – всеки регистриран политически субект от региона съобразно разпоредбите на закона и материалните си възможности получава пространство за самопредставяне, което има характер на повече или по-малко натрапчива и прелъстяваща политическа реклама. В този „урожен” за медиите едномесечен период местните вестници обикновено увеличават мястото си за предизборни материали и това предозирание ги прави по-скупни, помонотонни и по-малко четивни. Материалите на щабове изместват изцяло собствените информации на вестниците. Обзорните или експертните статии без ангажимент към определена политическа сила са твърде рядко явление, така че самият политически процес в своята кулминация остава без надпартиен политологически коментар, който да ориентира читателя в борбата на програми и идеи, доколкото такава е налице. Отразяването на изборите е фокусирано върху образите на кандидатите и върху техните ключови послания; най-експлоатируваният жанр е интервюто. Въпреки апелите и обещанията за толерантност, немалък дял от публикациите бяха част от организирани компроматни акции, в които без задръжки се употребиха некоректни методи и похвати. В навечерието на изборите публикациите „против”,

целящи тоталното очерняне на политическия конкурент, излизаха всекидневно. Стана ясно, че някои политически сили употребяват вестника за прокарване на цялостни разобличителни стратегии и словесен терор – в поредици от публикации се изсипа дълго събиран, внимателно пресяван, професионално обработен и поднесен компроматен материал („Лъжливото овчарче”, „Помните ли?”, „Отворено писмо”, „Митове” и др.). Обвинителните внушения в тези лоши образци на сатирата и памфлета са отправени злоезично и подигравателно, противоречат на изискванията за вежлив тон и аргументирана риторика. Но те отразяват реалностите – равнището на политическата култура и особеностите на местните нрави, както и нагласите на пиар консултантите (доколкото такива са ползвани) към черен пиар, залагащ манипулативно върху негативни инерции в обществената психика. Компроматната война, съпровождаща острата интрига за кметския вот в Благоевград, преднамерено открито заиграва с атавистични байганьовски страни на местния вкус и темперамент.

Както е обичайно, по-голямата част от предизборните материали са поръчкови и рекламни – оптимистически интервюта и репортажи за показни мероприятия, разножанрови автопрезентации на партии и кандидати, енергично апелирани към електората, заредени с решимост и самоувереност. Собствените информации на вестника обаче предават неподправено и точно особеностите на българския политически пейзаж. В драматични щрихи са уловени проблемите на нашенския политически живот – котерийни борби, пазарлъци и измами, пренареждане на листи, съперничества и разправи между съпартийци; използване на общоселищни тържества, културни и спортни прояви за партийно-сепаратистки цели, изкуствено противопоставящи избирателите; употреба на брутални средства, заплашване и шантажиране; разпространение на материали, показващи опонента по злепоставящ и унизителен начин; купуване и манипулиране на гласове; подмяна на вота, безпринципно следизборно прегрупироване и образуване на мнозинства в общинските съвет на база на материални интереси и бизнес съдружия; задкулисно кадруване при конструирането на общински съвети и администрации (Петрич, Сандански), дисциплиниране на вота в етнически нееднородни общини като Гърмен и Якоруда – „Търсят политическия Юда в местния парламент на Петрич”; „Зад гърба на националния лидер Яне Янев бизнесменът съветник В. Парапунов в ролята на главен кукловод постави водача на ДПС А. Маркова в председателския стол в Петрич”; „Политически договорки „платени с постове”; „Нито един жител на Дъбница и Абланица не посмя да каже или да попита нещо Б. Борисов, уплашени от натъпканите в салона активисти на БСП и ДПС”.

Въпреки ярко проявения си критически темперамент вестник „Струма” не е монотонен и черноглед, той представя пред читателя достатъчно пъстра и пълнокръвна панорама на действителността. Това се дължи на близостта му до стихията на живота и жизнеутвърждаващите начала на народната философия. Интуитивният журналистически стремеж към автентичност и правдоподобие, чувствителността към различността и противоречията, духът на реализъм се претворяват в професионална редакционна политика на балансите със съдържателно-тематични и жанрово-

стилистически опорни точки. Вестникът има предпочитания към няколко особено витални и привлекателни теми – описания на увеселения, празници и ритуали, ловни приключения, разкази за успели и талантливи хора, за забележителни постижения на хора от региона в бизнеса, интелектуалното творчество и изкуството, истории за емигрантски съдби. Рубриката „Наши по света” е особено занимателна с любопитството на българина, странстващ по света, с българското възприятие за близки и далечни страни. Конципирана по одисеевски, като вечно отиване и завръщане, като преодоляване на изпитания, като съпоставяне на етноси, тя допринася за изграждане на новия образ на българина, принудително или свободно приел предизвикателствата на имиграцията в отворения свят.

Демократичен е погледът на вестника към празничната страна на живота – редом с хай рубриката е отделено място на живи разкази как средната класа и обикновените хора леят вино и песни („Разни хора”). Внушението е, че веселието е всенародно занимание, в което сякаш потъват социалното разделение, светският блясък и показният разкош на новобогаташите, че то е средство за национално оцеляване в превратни времена, когато компенсациите на оргиастичните преживявания са особено нужни и изкушаващи. Като отразява празнични събития в живота на селища и семейства, вестникът се докосва до важни стародавни страни от битието на хората в региона, в който огнището на патриархалността не е зарито – силата на традицията, привързаността към рода, патриотизма и влечението към героичното, особената задушевност и общителност („Връщане към корените”).

Изглежда, че силното чувство за род и собствено достойнство, присъщо на хората от Югозапада, мотивира пишещите за вестника да се придържат към правилото да се посочват родовият белег и прякора, с които лицето е известно в общността, както и да се изтъква в сензационен стил неговата високопоставеност в местните йерархии или принадлежност към местните елити – „известни дупнишки фамилии”, „мощен гоцеделчевски бизнесмен”, „популярен бизнесмен от Разлог”, „първия автотърговец в Благоевград”, „преуспял топ модел”, „ветеринар №1”, „колбасарския бос”, „петричкият митничар-легенда”, „горския цар на Пиринско”, „ексшефката на елитна гимназия”, „баща на депутата и лидер на ДП”, „зетя на местния лидер на ДПС”, „екссъпруг на ликвидатора на...”, „бившия ромски управник” и пр. Ако родът е източникът на самочувствие в позитивните информации, идентификацията с политически пост, професия и вид бизнес, редовна при собствените имена в съобщенията за противозаконни и криминални деяния, имплицира внушение за съпричастност към корупцията на цели професии, длъжности и дейности, а посочването на роднинска връзка и прякор поражда асоциации за мафиозност, за кланова организация на престъпността у нас.

Една важна особеност прави в „Струма” не само различим, но и единствен в страната – специфичната концепция за първа страница. Оформителският екип е предприел риска да предлага претоварена витрина, на която са изложени няколко словесно-снимкови репортажа. Дори да е на най-високо полиграфическо равнище (хартия, печат, цветоотделяне), а то не е такова, подобно оформление е спорно. „Задръстването” на първата страница има за последствие, че четвъртата страница

прилича на заден двор – тя обира опашките на материалите. Нарушението на нормалността обаче се отплаща с някои позитивни ефекти. Един от тях е, че първата страница е силно информативна, атрактивна и лесна за консумиране, което се дължи на специфичното съчетание на кратки текстове и много снимки. Репортажният разказ веднъж е концентриран в заглавен блок, след това се предава визуално и накрая е изложен в основен текст с отпратка, чието прочитане е евентуално. Възприемането и запаметяването на смисловото послание се опира на ефекта на ключовите изрази, изнесени като заглавни текстове, на нагледния материал, на повторенията в трите компонента – заглавие, снимка, текст. Правилото да се увеличава заглавния спрямо основния текст по дължина и значимост и да се отделя специално внимание на оформлението му съответства на съвременните рецептивни стратегии. Заглавният дял е полисъставен, състои се от три, четири или дори пет заглавия, всяко от които може да е различно като вид изказване и е оформено според семантичната си тежест. Заглавният дял е и относително завършен смислово, като често плавно преминава в основния текст. В структурно отношение той се състои от три елемента – основно заглавие (действие, предикация, твърдение), надзаглавие (анонс, номинация) и подзаглавие (конкретизация на основното действие, сюжетно-събитийна верига, разширено съждение, конспект). Основното заглавие най-често е просто разширено, надзаглавието е безглаголен израз, а подзаглавието в повечето случаи е дълго сложно изречение. Спазва се критерият целият заглавен дял да предава събитието в динамика, да бъде сбит разказ или драма. За тази цел понякога се изнасят в цитати мнения на участници или техни полемични реплики.

Пример. Блок от два материала по един повод, вторият – на читател, общо 7 заглавни текста и 5 снимки. Първи материал: а) анонс (въвеждане) – „По съкратена процедура”; б) надзаглавие (квалификация) – „Очакваният процес на десетилетието в Благоевград изненадващо завърши за един ден без изненади”; в) основно заглавие(информация) – „22,6 г. затвор за Фрико и 4,11 г. за Петьо Плачков за разстрела на унгарския шофьор Имре Фодор”; г) подзаглавие (конспект-разказ за основни действия и обстоятелства) – „Признанието на двамата обвиняеми обръна делото, Ю. Минчев първо ранява в крака с личния си „Макаров” чужденец, доубива го с куршум в главата и заедно със съучастника си от Горно Драглище го хвърлят в река Струма”. Втори материал : а) надзаглавие – „Читател поиска думата от „Струма” и разкри сензационни подробности за биографията на популярен жител на Горно Драглище”; основно заглавие – „Дървеният бос Ив. Пандев – Бутлето: Петьо Плачков е доносител на полицията под псевдоним „Марио”; подзаглавие – „Баща му, кандидат-съветникът от листата на БСП Христо Плачков, знае, че е постоянно под въздействието на упойващи вещества, в апартамента на „жена му” Розалина Зашева откриват наркотици, заедно с Ю. Мирчев – Фрико обират маскирани родителите на хотелиера от Катунци Спас Ляпчев, граби и в прохода Предел, пребива с бокс жител на Горно Драглище...” (24 октомври 2007 г., бр. 251)

Този материал свидетелства за отбелязания вече повишен интерес на редакцията към криминалната страна на живота. Обикновено авторът не се задоволява със съобщението на специализираните органи, а се стреми да създаде история. В

случая една пътна крамола, за която е разказано в броя от 6-7 октомври под надслов „Полициите от Разлог предотвратиха кървав сблъсък между вражески групи край село Баня”, се поставя в контекста на дългогодишно свирепо съперничество между два селски рода, в което се преплитат престъпност, политика, полиция, агентура, съмнителен бизнес. Вестникът дава възможност на двете страни да изкажат своите версии, които съвсем очевидно са субективно-пристрастни. Целта не е изясняване на истината, а поддържане и задълбочаване на интригата, удовлетворяване на читателското любопитство. По повод на тежки престъпления и произшествия вестникът не изчерпва казуса в една публикация – търсят се интригуващи подробности, сантиментални реакции, мистериозни фатални знаци, наивистични тълкувания, разнообразни оценъчни ракурси. Цялата стилистика на разказа подчертава близостта до народното зрение и психика.

Вестник „Струма” е необикновено отворен към своята публика – без тази характеристика профилът му трудно би се очертал в пълнота. Според възможностите на печатния канал и в отговор на нагласите на част от традиционната публика вестникът поддържа интерактивна форма чрез специалната си динамична рубрика „Читател”, която е свободно ситуирана (присъства не в определен ден от седмицата, а когато се набере материал) и раздвижено структурирана. Редакцията разчита на обратната връзка и схваща нейния характер достатъчно широко като търсене на съавторство по целия спектър от теми и жанрове. Потокът на обратните сигнали е многообразен като съдържание и функционалност: наблюдение за ефектите от важни публикации с оглед осигуряване на правилна представа на вестника за своята роля и добра ориентация в общественото мнение; удовлетворяване на стандарта за право на отговор и за плурализъм на мненията; защита на институционалния статут на вестника като застъпник на обикновените граждани пред властта, включително и на равнището на масовата психика – като своеобразен резонатор и отдушник за психически напрежения, предизвикани от управляващите; пряка индикация за оценките на хората за политиката и работата на институциите; предизвикателство и подкрепа към гражданската инициатива, изразена в критика и конструктивно – във виждания, идеи и предложения; в тази посока е и политиката на изданието за активизиране на читатели с потенциал да предлагат и по-експертен продукт във форма на собствен доказателствен материал, хипотези и анализи; насърчаване на творческа реализация на читатели не само в дописническа дейност, но и като автори на човешки истории за интересни случки и хора.

Особено важно е, че чрез читателската поща се открехва самобитен пласт на самодейната журналистика, а разширяването на непрофесионалното авторство е една от генералните перспективи на новите медии. Този процес е успореден на разширяването на гражданското участие в демократичната местна общност. „Струма” е модерен и в това отношение; в него непрофесионални автори излагат интересни версии за публикувани вече драматични новини и тематични материали, разкриват тайни ходове и взаимоотношения в престъпни афери, огласят народната мълга, помагат на журналистиката да прониква в онези неформални кръгове, в които се зачеват и изплитат толкова много любопитни и тъмни истории за корупция, произвол

и злоупотреби. Така на равнището на публичното огласяване се реализира правото на обикновените хора да говорят срещу управляващите и забогателите, срещу опорните структури на властта, най-затворените и най-изплъзващите се от обществен контрол – полиция, частна охрана, следствие, прокуратура, съд.. Като цяло разказът за народната участ е правдив, макар вестникарският реализъм да си служи предимно с популярни и несложни, пряко въздействащи средства и похвати. Репортажните и тематичните страници на в. „Струма” са емоционално близки до народното усещане за неблагополучие и беззаконие, за ширеща се безнаказано корупция и престъпност, за трудно преживяване на мнозинството, белязани са от донякъде сантиментална съпричастност и жалост към онеправданите.

Поднасянето на такава неблагообразна картина на живота е адекватно на разбирането за социално-критическата мисия на местната преса, приела като свое първо задължение разкриването и огласяването на злото в обществото. Би трябвало да се очаква, че във вестник с информационна мисия социалната критика остава на равнището на факта и хрониката, на показанието и мнението. Наистина вестникът не е декларативен, не желае да играе ролята на трибун и водач, не отива в дълбочината на социалните процеси, не открива начините на избавление от социалните пороци и лошото управление. От само себе си се разбира, че експертни анализи и научно обосновани програмни идеи за решаване на натрупаните в регионите проблеми са голяма рядкост, дори в предизборния период. В някакъв смисъл вестникът точно възпроизвежда не само общественото възмущение, но и скептицизма и безпомощността на българина да се справи със ситуацията в обществото и държавата. Изпълнявайки ролята си на медиатор, вестникът все пак не се задоволява да регистрира и установява – от време на време в интерес на изразителността и близостта до настроението на читателя, в интерес на правдата, той повишава тона, за да осъди, разобличи или осмее. Такъв подход и тон е повече органичен израз на журналистическо възпитание и темперамент, отколкото на ориентирана към приноси в общественото реформиране платформа на медията.

Литература:

1. И. Знеполски, Новата преса и медиите, С., 1997, с. 27.
2. О. Спасов, Преходът и медиите: политики на репрезентацията, С., 2003, с. 53.
3. И. Знеполски, Трудови развлекателни ходове, в: Дневен труд. Лидерът, С. 2002, с. 212-213.